
Studentrekruttering ved Sosialantropologisk institutt

Strategi og tiltak

Tom Bratrud, Rune Flikke, Anna Holen, Thorgeir Kolshus.
Desember 2013

INNHALDSFORTEGNELSE

Innledning.....	2
Situasjonsbeskrivelse.....	3
Rekruttering til bachelor.....	3
Rekruttering til master.....	3
Kjønnsfordeling studenter.....	4
SAIs informasjonsprofil.....	4
Kilder til informasjon ved valg av studier.....	4
Vurdering av nettsidene om bachelorprogrammet i sosialantropologi.....	4
Tiltak: informasjon knyttet til nettsidene våre.....	5
Profilering gjennom mediene.....	6
Sosialantropologi og SAI i skolen.....	7
Programfaget sosiologi og sosialantropologi i videregående skole.....	7
Tiltak knyttet til undervisning i faget sosiologi og sosialantropologi i vgs.....	8
Gjennomføringstiltak for bachelor.....	10
Undervisningskvalitet.....	10
Studentkontakt.....	11
Oppsummering strategi studentrekruttering.....	12
Anbefalt fokus i informasjonsarbeid om studier i sosialantropologi.....	12
Kilder:.....	12
Vedlegg:.....	13
Kompetansemål - sosiologi og sosialantropologi.....	13

INNLEDNING

Da søknadstallene og poenggrensene for bachelorprogrammet i sosialantropologi har gått nedover de siste årene ble det i august 2013 nedsatt en arbeidsgruppe som skulle jobbe med studentrekruttering. Arbeidsgruppen bestod av leder av bachelorprogrammet, Rune Flikke, førsteamanuensis Thorgeir Kolshus, stipendiat Tom Bratrud og studiekonsulent på bachelorprogrammet Anna Holen.

Mandatet hadde, i kortform, følgende innhold:

Mål: snu utviklingen med stadig lavere søkertall til bachelor (og master)

- Undersøke situasjonen med tanke på søknadsmasse, studentmasse
- Undersøke hva vi kommuniserer om faget
- Hva vil vi kommunisere og hvordan
- Vurdere andre rekrutteringstiltak utover informasjonsarbeid
- Lage strategi for rekrutteringsarbeidet framover

Vi valgte å ha hovedfokus på rekruttering til bachelor ettersom dette legger føringer på grunnlaget for rekruttering til master. Vi fant fort ut at vi også ville gjøre undersøkelser rundt programfaget sosiologi og sosialantropologi på videregående skole, som følges av ti-elleve tusen elever hvert år og dermed burde kunne utgjøre en viktig rekrutteringsarena.

Vi startet med å oppdrive ulikt tallmateriale for å ha et best mulig fundament for situasjonsbeskrivelsen. Vi gjennomførte også en fokusgruppeundersøkelse om nettsidene om bachelorprogrammet i sosialantropologi, i tillegg til en spørreundersøkelse på nett blant studenter på *SOSANT1000 Innføring i sosialantropologi*. Den dreide seg blant annet om hvorfor de hadde valgt sosialantropologi, om de hadde hatt programfaget sosiologi og sosialantropologi på videregående og hvorvidt de ville vært interessert i å ta en årsenhet i sosialantropologi om det hadde vært tilbudt. Videre gjorde vi en sammenligning av de ulike nettsidene om bachelorprogrammene i sosialantropologi i Norge og inviterte én fra staben til en diskusjon og vurdering av disse. Ellers hadde vi et møte med programleder for bachelorprogrammet i samfunnsgeografi om rekruttering og hvilke felles utfordringer vi har. Rekrutteringsprosjektet ble også lagt fram i et stabsmøte midtveis i arbeidet, hvor vi fikk mange gode innspill. Studiekonsulent, Kirsten Greiner, og arbeidslivskoordinator på fakultetet, Solveig Berge, ble også invitert til et møte for å komme med innspill.

Videre har vi gjort analyser av Søkerundersøkelsen som gjennomføres årlig blant søkere til UiO. Det er imidlertid en lav svarprosent blant de som har valgt sosialantropologi, så tallene må tas med en klype salt. Vi har også brukt noe av det som kom fra i samtaler med 18 ferske studenter på bachelorprogrammet i sosialantropologi høsten 2011.

SITUASJONSBESKRIVELSE

REKRUTTERING TIL BACHELOR

Vi får fylt opptaksrammen til bachelorprogrammet i sosialantropologi (95 plasser), men poenggrensen har gått nedover de siste årene. Poenggrensen har gått ned fra 50.2 til 46.5 fra 2011 til 2013. Det største fallet var fra 2012 (49.1) til 2013. Når man ser på førstegangsvitnemål har det gått fra 43.9 i 2010 til 38.9 i 2013. En annen måte å måle populariteten til studiet på er antallet som har satt bachelor i sosialantropologi ved UiO som førstevalg. I 2013 var det 122 førstevalgsøkere til bachelorprogrammet mot 140 året før. I 2010 var tallet 186.

Det er imidlertid ikke bare sosialantropologi som har utfordringer når det gjelder rekruttering. Den samme tendensen ser vi også innen flere andre samfunnsfag. Både sosiologi og samfunnsgeografi har de siste par årene hatt nedgang i antall førsteprioritetssøkere. I 2012 var nedgangen på henholdsvis 17 %, 14 % og 16 % (sosialantropologi).

REKRUTTERING TIL MASTER

I 2013 fikk vi ikke fylt opp plassene på masterprogrammet. Rammen er på 50 plasser, 35 takket ja, og kun 30 møtte til oppstart på programmet. Dette året skiller seg imidlertid ut fra tidligere år, så det er litt for tidlig å si om dette er en tendens eller om tilfeldigheter også spilte inn. Året før var det 50 som takket ja, 45 som møtte, og i 2011 var det 54 som takket ja og 50 som møtte. Antallet søkere var nemlig også i år relativt høyt (86). Søkertall har de siste årene ligget på 84 (2012), 100 (2011), 80 (2010).

Imidlertid ser vi uansett en nedgang i poenggrensen som er bekymringsfull. De to siste årene har poenggrensen ligget under C.

For å se hva som er rekrutteringsgrunnlaget for master kan man blant annet se på antallet som fullfører en bachelorgrad i sosialantropologi ved UiO:

	2008	2009	2010	2011	2012
Sosialantropologi	42	60	30	59	52

Kilde: DBH.

Ser vi på totalt antall studenter på bachelorprogrammet de siste årene har det også vært en urovekkende utvikling. Det sier oss at vi ikke bare har en jobb å gjøre for å tiltrekke oss studenter, men at noe av det viktigste vi kan gjøre er å sørge for at flere blir værende på programmet.

Studieprogram	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	Totalt	Totalt	Totalt	Totalt	Totalt	Totalt	Totalt	Totalt
Sosialantropologi bachelor	307	273	267	258	242	211	176	159

Kilde: DBH.

KJØNNSFORDELING STUDENTER

De siste årene har forholdstallet mellom kvinnelige og mannlige studenter på bachelorprogrammet beveget seg rundt 80/20, altså rundt 20 % mannlige studenter. Tallet har vært oppe i 24 % menn i 2010, 23 % i 2012 og 24 % i 2013. På master har det vært omtrent samme fordeling, i underkant av 80 % kvinner, men i 2012 og 2013 var fordelingen 72/28 (DBH). Det har med andre ord vært en positiv utvikling når det gjelder kjønnsfordeling på begge studieprogrammene, og da spesielt på masterprogrammet. På *SOSANT1000 Innføring i sosialantropologi* var det 32 % menn blant de som var oppmeldt til emnet høsten 2013 (Felles studentsystem).

Selv om det går riktig vei er vi ikke fornøyde med andelen menn på studieprogrammene våre. Instituttet bør derfor ha fokus på dette i alt vi gjør knyttet til studentrekruttering.

SAIS INFORMASJONSPROFIL

KILDER TIL INFORMASJON VED VALG AV STUDIER

NIFU gjorde i 2011 en undersøkelse om valg av lærested, og undersøkte i den forbindelse hvordan søkere skaffer seg informasjon om høyere utdanning. Det er tre kanaler som viser seg å være mest brukt. Det er lærestedenes egne nettsider, familie og venner. Lærestedets nettsider er den informasjonskilden som flest studenter oppgir å ha brukt. Sju av ti har vært innom slike sider. Seks av ti har lyttet til råd fra venner, og 44 % har lyttet til familie (Wiers-Jenssen, 2012).

VURDERING AV NETTSIDENE OM BACHELORPROGRAMMET I SOSIALANTROPOLOGI

I og med at lærestedenes egne nettsider om studiene er en av de viktigste kildene til informasjon er det viktig å ha gode programsider, spesielt bachelorprogramside. Det å forbedre disse sidene er derfor det aller viktigste vi kan gjøre for å rekruttere flere studenter.

Det generelle inntrykket fra fokusgruppeundersøkelsen om nettsidene til bachelorprogrammet i sosialantropologi er at sidene er ryddige og gode, men at vi bør jobbe med å «selge» faget i tekstene. Hvorfor er sosialantropologi særlig interessant og viktig?

Alle de spurte mener forsidebildet kunne vært mer spennende. En gjennomgående kommentar er at de kan tenke seg et mer eksotisk bilde. Flere studenter oppfordrer til mer bruk av bilder på de forskjellige sidene. De fleste etterlyser flere og mer varierte intervjuer med tidligere studenter. En student etterlyser videosnutter. Vi oppfordres også til å få bedre fram de profilerte underviserne vi har. De melder også at de vil ha en sprekere og mer fristende «studere i utlandet»-side, og gjerne flere artikler fra tidligere studieopphold.

I studentsamtalene vi hadde med ferske bachelorstudenter høsten 2011 var ett av spørsmålene vi stilte hvorfor de hadde valgt å studere sosialantropologi. Flere sier at de synes det virket spennende med nye kulturer og med feltarbeid. De som har fag fra før vil gjerne ha mer faglig tyngde eller bredde. Noen av dem ønsker mer fokus på mennesker og samfunn enn det har vært på tidligere studier. Noen oppgir at de vil jobbe med mennesker, og at det er derfor de valgte sosialantropologi. Noe annet som går igjen hos flere er at sosialantropologi favner alle eller flere av deres interesser, og at det var derfor de valgte det foran andre samfunnsfag. Noen forteller at de har reist en del, blitt nysgjerrige og vil lese og forstå mer. Flere nevner også at antropologi er et fag som kan brukes til mye forskjellig og gir mange muligheter.

Da vi sammenlignet programsidene til de ulike bachelorprogrammene i sosialantropologi i Norge var vi enige om at vi bør la oss inspirere av nettsidene til bachelorprogrammet i Bergen. De har et spennende bilde, de innleder med dagsaktuelle spørsmål, og henvender seg til menn allerede i innledningen.

Vi kom fram til at vi istedenfor å prøve å finne et minste felles multiplum når man skal formidle hva antropologi dreier seg om heller bør vise mangfoldet i antropologien.

Søkerundersøkelsen fra 2013 viser at de som har satt sosialantropologi som sitt førstevalg svarer at personlig interesse for fagområdet er viktig eller svært viktig (93 %). De resterende 7 % svarer «ikke sikker». Det som er viktig er med andre ord å vekke faglig interesse, gjennom programsiden, men også gjennom annet informasjonsarbeid. For å unngå for mange feilvalg, og dermed øke frafallet på bachelorprogrammet, er det viktig at det vi kommuniserer om programmet i størst mulig grad reflekterer innholdet i programmet.

TILTAK: INFORMASJON KNYTTET TIL NETTSIDENE VÅRE

Bilde(r)

Vi har byttet ut hovedbildet på programsiden på bachelor, og foreslår at det legges ut flere bilder på disse nettsidene.

Utvikle tekstene om programmet

Vi har bedt staben om innspill på spissede problemstillinger som vi kan legge ut for å gjøre teksten mer spennende og aktuell. De har også blitt bedt om å komme med forslag til flere punkter under «Visste du at...» Både i problemstillingene og punktene under «Visste du at...» bør vi være bevisste på at det skal appellere til menn.

Vi bør også finne måter å understreke betydningen av de varige analyseverktøyene man får tilgang til og trening i å anvende gjennom studiene. Dette er også en del av ferdighetene som gjør antropologien relevant for yrkeslivet langt utenfor den tradisjonelle offentlig virksomhet/ideell organisasjon/bistandssfæren.

Videreutvikle emnesidene

Spørreundersøkelsen blant SOSANT1000-studenter viste blant annet at flere studenter, spesielt lektorstudenter, ble positivt overrasket over hvor interessant og aktuelt sosialantropologi var. Dette sier oss at vi bør fortsette å jobbe med emnesidene våre for å vise hvor spennende emnene våre er.

Titler på emner

Andre fag har hatt erfaring med at de har trukket flere studenter til emner etter at det har byttet til mer spennende emnetitler. Vi anbefaler at det vurderes om man kan endre titler på noen emner. Fakultetet skal initiere en gjennomgang av alle emner på fakultetet i 2014. Som en del av det skal det også tas en gjennomgang av emnetitler. Vi anbefaler at det fra instituttets side legges vekt på.

Utvikle informasjon om 40-gruppe i sosialantropologi

Vi kan rekruttere studenter til bachelorprogrammet vårt også gjennom at studenter velger sosialantropologi som 40-gruppe, og gjennom det blir interessert i å ta en bachelorgrad i sosialantropologi. Derfor bør det lages en tekst om 40-gruppen i sosialantropologi som kan trekke flere studenter.

Flere intervjuer med studenter som har vært på utvekslingsopphold

Det er bestemt at det skal lages flere intervjuer med studenter som har vært på utveksling. Dette kan gjøres kontinuerlig slik at vi får oppdaterte intervjuer.

Kort film om en eller flere av avtalepartnerne våre

Vi anbefaler at det lages en eller flere korte filmer om ett av de instituttene vi har utvekslingsavtale med. Filmen(e) legges på SAIs nettsider om utveksling.

Intervjuer med tidligere studenter

Det er viktig at det stadig lages flere intervjuer med tidligere studenter samtidig som man tenker kjønnsbalanse når man lager slike intervjuer. Utfordringen er å finne bachelorkandidater til slike intervjuer. Studieadministrasjonen ved instituttet tar gjerne imot tips til passende kandidater.

Ett eller flere intervjuer med tidligere studenter kan lages som et videointervju.

Lage korte presentasjoner av forelesere i filmversjon

60 % av de som har valgt sosialantropologi sier at det viktig eller svært viktig for valget av studium at det er gode forelesere (Søkerundersøkelsen 2013). En måte å vise hvor gode forelesere vi har er å lage en kort presentasjon av noen av dem i filmversjon.

Lage film(er) fra OSI-seminaret/hytteturen for nye bachelorstudenter

Det kan være fint å vise hva vi kan tilby av faglig-sosiale aktiviteter. Men 40 % svarer at det sosiale miljøet på programmet er svært viktig for deres valg av studieprogram (Søkerundersøkelsen 2013), så det trenger ikke komme øverst på prioriteringslisten. Det vil imidlertid også være en mulighet til å få vist noe av det spennende som foregår av forskning på instituttet.

PROFILERING GJENNOM MEDIENE

Norsk antropologis posisjon i den offentlige samtalen er unik og er utvilsomt en viktig faktor i studentrekrutteringen. I tillegg til å være områdeeksperter, har antropologer bidratt med overraskende komparative vinklinger og interessante innspill til aktuelle samfunnsspørsmål. Uten aktive formidlere i en rekke kanaler, vil folks bevissthet om antropologiens anvendbarhet raskt svekkes – med ringvirkninger for fremtidig søknadstilfang.

For å videreføre dette rekrutteringsfortrinnet, kan følgende gjøres:

Ta tilbake regionalhegemoniet

Instituttet bør overfor de ansatte være tydeligere på forventningen om at de som et minimum skal fungere som regionaleksperter. Med en stadig større andel ansatte med bakgrunn i nasjonale offentligheter der antropologi ikke har den samme status som i Norge, blir dette særlig viktig å formidle. Å ta tilbake regionalhegemoniet bør være et prioritert område.

Ta godt imot media når de kontakter instituttet

Rundt om i landets medieredaksjoner sitter en lang rekke folk med grunnfag i sosialantropologi fra de store studentkullene på 80- og 90-tallet. Dette er et fortrinn for oss men også en ressurs som gradvis forvitrer og derfor stadig må fornyes. Som et minimum må vi sørge for å gi rask og positiv respons når de kontakter oss. Den som sitter i et redaksjonsmøte og kommer på at antropologer har svar på mye, bør belønnes med en god mottagelse – eventuelt å bli videresendt

til en annen antropolog som kan svare bedre. Instituttet bør vurdere å sette av et stabsmøte til en kort workshop i mediehåndtering.

Oppmuntre til å tenke bredere rundt formidlingskanaler

Antropologien viser seg også matnyttig (og svarer dermed på en del av studentenes eksistensielle «angst») når vi bruker den til å analysere samtidspolitik og dagligliv. Instituttet bør oppmuntre til å tenke bredere hva formidlingskanaler angår, slik at vi også når utover Klassekampen/Morgenbladet/Dagsnytt 18-segmentet av befolkningen, som allerede er godt kjent med hva vi har å tilby og egentlig utgjør en ferdig omvendt menighet. Ved å være tilstede på tradisjonelt mindre fagtunge mediearenaer, kan man både få lurt inn mye godt fagstoff til folk som kanskje trenger det mer enn de som allerede kjenner faget godt, og i tillegg sørge for at «tante og onkel på Toten» kjenner litt til noen antropologer – slik at studentene slipper å måtte forklare gang på gang hva faget er, hvorfor i alle dager man har valgt det, og hva man skal med det.

SOSIALANTROPOLOGI OG SAI I SKOLEN

PROGRAMFAGET SOSIOLOGI OG SOSIALANTROPOLOGI I VIDEREGÅENDE SKOLE

Sosiologi og sosialantropologi (SoSa) er det største valgfrie faget for de som valgt studieforberedende utdanningsprogram på videregående, etterfulgt av internasjonal engelsk. Faget ble innført i 2007, i forlengelse av Kunnskapsløftet. Over halvparten av elevene på programområdet språk, samfunnsfag og økonomi, som er det klart største programområdet, tar SoSa.

Til tross for en nedgang i elevtallet på faget fra i fjor til i år på fire prosent, var det fortsatt langt over 10000 som valgte det.

Programfag	2010/2011	2011/2012	2012/2013
Sosialkunnskap	4965	4317	4764
Samfunnsgeografi	484	535	522
Sosiologi og sosialantropologi	10629	11240	10789
Politikk og menneskerettigheter	4771	4446	4579

Kilde: Elevers fagvalg i videregående opplæring skoleåret 2011-2012, 2012

Dette tolker vi dithen at det er langt flere som potensielt sett kunne vært interessert i å studere sosialantropologi enn de som velger dette når de skal velge høyere utdanning. I undersøkelsen som vi gjennomførte blant studenter på SOSANT1000, var det kun en liten andel som hadde hatt dette programfaget på videregående, og en uformell håndsopprekning under forelesning i SOSANT1000 viste at under en tredjedel av de rundt 200 som var til stede hadde hatt SoSa. Hvis

faget ikke hadde hatt noen innvirkning på elevenes senere studievalg, skulle statistisk sett drøyt halvparten hatt SoSa. Og hvis man antar at de som velger sosialantropologi på universitetsnivå er mer enn gjennomsnittlig interessert i faget, burde andelen som hadde SoSa fra videregående vært enda høyere. Det er altså grunn til å anta at undervisningen i og presentasjonen av sosialantropologi i SoSa tjener til å styre studentene unna antropologien snarere enn å trekke dem til den. Det kan også være verdt å merke seg at nedgangen i inntakskrav og i studenttall på bachelor tiltok etter at dette programfaget ble innført i 2007 (med elever som da fikk sin artium i 2009).

Et hovedproblem er at antropologi i SoSa gjerne fremstilles som sosiologiens ikke-europeiske underbruk, uten svar på dagsaktuelle spørsmål som angår vårt eget samfunn – til tross for at nær samtlige av kompetansemålene i programfaget (se vedlegg) kan undervises med utgangspunkt i antropologi. Litt kunnskap er det verste som finnes, og det kan virke som om det antropologiinnblikket de får på videregående skole gjør mer skade enn gagn for senere interesse.

Thorgeir Kolshus har gått gjennom fire pensumbøker i faget sosiologi og sosialantropologi på videregående. Kvaliteten på læreverkene er svært ujevn. Samtidig er det kun én sosiolog blant forfatterne av de pensumbøkene som har blitt vurdert. I tillegg er Thomas Hylland Eriksen medforfatter på én bok («Folk»). Ellers er det kun historikere og statsvitere som har skrevet pensumbøkene i sosiologi og sosialantropologi. En uformell undersøkelse viser at det er boka «Individ og fellesskap» som brukes mest. Det er boka «Folk» som, ifølge Kolshus, er best, i framstillingen av sosialantropologi, men også når det gjelder formidling. Denne kan derfor anbefales til lærere i ulike sammenhenger, som for eksempel på Faglig-pedagogisk dag og når man er i kontakt med studenter på PPU.

Vi mener at det å bidra til å gjøre noe med hvordan sosialantropologi framstilles i programfaget sosiologi og sosialantropologi på sikt kan gjøre at flere vil bli interesserte i å studere sosialantropologi på universitetsnivå. Samtidig er det verdt å merke seg at de Oslo-skolene som ønsker å markedsføre seg med høye faglige ambisjoner, gjennomgående velger å satse på mat-nat-fag. Berg er den eneste skolen som har profilert sin satsing på samfunnsfag, og det er kanskje symptomatisk at det er en av skolene med lavest karakterinntaksgrense. Signalet om at elever med ambisjoner velger matte/naturfag er tydelig blant politikere og i samfunnet for øvrig, og det er sannsynlig at søknadsgrunnlaget til fag som sosialantropologi vil fortsette å lide under dette. Tiltakene vi lister opp under vil imidlertid bidra til å forbedre undervisningen i SoSa og vil dermed kunne stagge denne utviklingen.

TILTAK KNYTTET TIL UNDERVISNING I FAGET SOSIOLOGI OG SOSIALANTROPOLOGI I VGS

Skolebesøksordning

Vi anbefaler at det opprettes en skolebesøksordning i samarbeid med fakultetet. Skolebesøk er ikke blant de aller viktigste informasjonskildene når søkerne bestemmer seg for hva de vil studere. Det kan imidlertid være med på å pirre interessen for sosialantropologi, som er noe av det som veier tyngst i valg av studier. Vi kan for eksempel lage en ordning hvor skolene kan bestille masterstudenter eller ansatte til å holde et undervisningsopplegg i en av timene. I og med at det finnes en lang liste av skoler som tilbyr programfaget sosiologi og sosialantropologi bør det ikke være så vanskelig å selge dette inn til noen skoler. Det kan lages en kort liste med temaer som er knyttet til kompetansemålene for faget som skolene kan velge mellom. Det er imidlertid svært viktig å være selektive når vi velger ut hvem som skal være skolebesøkere.

Ressursdatabase med filmer

Vi foreslår at det lages en ressursdatabase med filmer (*videodictionary*) om begreper og enkelttemaer med eksempler lærere på videregående kan bruke i undervisningen. Disse filmene bør være rettet mot kompetansemålene for faget. For å gjøre det kjent at det finnes en slik ressurside kan man sende en epost til fagansvarlige for sosiologi og sosialantropologi på de ulike videregående skolene. Dette kan vi eventuelt samarbeide med Institutt for sosialantropologi ved Universitetet i Bergen om. Det kan også være en mulighet for å legge ut noen ferdige undervisningsopplegg som lærere på videregående kan bruke i timene.

Forelesninger for PPU-studenter som tar samfunnsfagsdidaktikk

Mange lærere mangler kunnskap i sosialantropologi. For å bøte på dette har vi foreslått for PPU at en fra staben på SAI kan holde en eller to forelesninger for PPU-studentene som tar samfunnsfagsdidaktikk. Forelesningene bør være rettet mot kompetansemålene i SoSa/Samfunnsfag og gi empiriske eksempler som kan bruke i klasseromsundervisning. Noe av vinklingen på disse forelesningene bør understreke antropologiens relevans for vårt eget samfunn og vår egen samtid.

Dette er et lite ressurskrevende tiltak, som enkelt kan gjøres til et fast tiltak i årene framover. PPU tok forslaget svært godt imot, og det er avtalt at de skal rydde plass i undervisningsplanene slik at vi gir én til to forelesninger for hvert kull fremover, både på det regulære årsstudiet og de som tar det på deltid (ukessamlinger over tre semester, med opptak annethvert år).

Jobbe mot å få inn flere emner i sosialantropologi i den nye studiemodellen i lektorprogrammet

SOSANT1000 er obligatorisk for de som tar lektorprogrammet, det ligger i første semester. Det er høsten 2013 49 studenter fra lektorprogrammet som er oppmeldt i SOSANT1000. Dette er imidlertid det eneste emnet i antropologi, mens de må følge tre eller fire emner i sosiologi og to eller tre i statsvitenskap. Av de obligatoriske emnene fra sosiologi er Flukt, migrasjon og flerkulturelle spørsmål og Ulikhet: klasse, kjønn og etnisitet. Nå skal ny studiemodell i lektorprogrammet gjennomgås. Da kan det være muligheter for å påvirke slik at vi kan få inn flere emner i sosialantropologi. *SOSANT2210 Multiculturalism and identity politics* kan for eksempel foreslås som erstatning for ett av de to sosiologiemnene med tilsvarende tematikk.

Opprette årsenhet/tilbud om etter- og videreutdanning til lærere

Årsenhet ble nevnt i mandatet som ett av flere tiltak som vi i rekrutteringsprosjektet kunne vurdere. Både sosiologi og statsvitenskap har de siste par årene opprettet en årsenhet. Statsvitenskap har erfaring fra ett år med årsenhet, og sosiologi har hatt første opptak i 2013. Det er vanskelig å si hva slags effekt det eventuelt har hatt på poenggrensene til bachelorprogrammene. Både statsvitenskap og sosiologi har hatt en nedgang i poenggrenser, men det kan jo tenkes at nedgangen hadde vært større om de ikke hadde hatt årsenheter. Vi kan imidlertid ikke konkludere med at vi vil få høyere poenggrenser på bachelorprogrammet vårt om vi oppretter en årsenhet.

Det har kommet signaler om at det framover vil bli en større satsning på etter- og videreutdanning for lærere. Vi anbefaler at det lages et tilbud for de av lærerne som kan tenke seg å øke sin kompetanse innen sosialantropologi. Dette kan gjøres ved å opprette en årsenhet. Da kan vi også nå de som ønsker å jobbe som lærere i framtiden, og som trenger 60 studiepoeng i sosialantropologi for å få undervisningskompetanse. Dette kan også være et tilbud for andre

som ønsker en ekstra faglig ballast i sitt yrke og andre som ønsker å studere sosialantropologi, men ikke ta en hel grad.

Vi vil anbefale å legge til rette for at studentene på en slik årsenhet skal kunne velge emner basert på interesse og kompetansebehov. For at det skal være mulig å ta en årsenhet i sosialantropologi for å kunne få undervisningskompetanse bør man legge opp en eventuell årsenhet med et innhold på 60 studiepoeng med emner i sosialantropologi, og ikke inkludere exphil og exfac.

I spørreundersøkelsen ble SOSANT1000-studentene spurt om de ville vært interessert i å ta en årsenhet om det hadde eksistert. 28 % svarer ja, 26 % svarer nei, 21 % svarer nei fordi de heller vil ta en hel grad og 25 % sier at de ikke vet.

Før en eventuell opprettelse av en slik årsenhet bør det gjøres en mer omfattende undersøkelse av hvor mange som kan være interesserte i det, og hva behovene er. Om vi har stort nok studentgrunnlag kan det opprettes egne emner for de som tar en årsenhet.

Lærere vil nok være mest interesserte i å ta 30 studiepoeng over et år. De som ønsker dette kan velge å ta deler av årsenheten. Denne muligheten må gjøres veldig tydelig på nettsidene. For å legge til rette for at lærere skal kunne ta 15 studiepoeng per semester kan det vurderes å lage en felles eksamen for SOSANT1000 og SOSANT1101.

GJENNOMFØRINGSTILTAK FOR BACHELOR

UNDERVISNINGSKVALITET

Det viktigste for å øke rekrutteringsgrunnlaget til masterprogrammet er å legge til rette for at flest mulig av de som begynner på bachelorprogrammet vårt fullfører. Vi mener at det derfor er helt avgjørende å ha enda sterkere oppmerksomhet rettet mot god undervisning og positiv studentkontakt.

Rekruttering og undervisningskvalitet må sees helhetlig. Godt omdømme på undervisningsfronten er et møysommelig langsiktig arbeid. Undervisningen er videre en nøkkelfaktor i å sørge for at studentene gjennomfører påbegynte emner. I tillegg er erfaringer med god undervisning sentralt i å gjøre tidligere studenter til gode ambassadører for SAI. Som nevnt tidligere i denne rapporten er anbefalinger fra venner og familie noe av det viktigste når søkere skal velge studium. Et rykte om at SAI tilbyr svært god undervisning vil også være et enormt fortrinn i rekrutteringen til bachelorprogrammet.

Instituttet har mange gode lærerkrefter og bør ha ambisjoner om å bedrive førsteklases undervisning. Denne ambisjonen bør vi også fronte – spesielt med tanke på [Studiebarometeret](#) som lanseres 1. februar 2014. Der vil resultatene fra de årlige studentevalueringene i regi av NOKUT bli publisert, og dette vil med all sannsynlighet vil bli et sentralt referansepunkt for kommende studenters valg av studieprogram.

Fokus på arenaer for erfaringsutveksling og bevisstgjøring av viktigheten av god undervisning

Man kan i større grad bruke de arenaene som allerede finnes til å utveksle gode og dårlige erfaringer og idéer. Man kan ha dette som tema på stabsmøter oftere, og i større grad bruke

emneansvarligmøter til å diskutere gode praksiser. Man kan vurdere å ha et dagslangt stabsmøte med fokus på undervisning. Da kunne man ha invitert inn noen utenfra til å gi litt påfyll. Det er planlagt å ha undervisning som tema på et stabsmøte våren 2014.

Markering av god undervisning

Vi vil også foreslå at det innføres en markering ala publiseringsmarkeringen for å markere god undervisning. Dette trenger ikke knyttes opp til enkeltpersoner, men skal være en måte å fremheve god, interessant eller kreativ undervisningspraksis på, som har en overføringsverdi som andre også kan dra nytte eller lærdom av. Slik får vi understreket at vi som fellesskap er opptatt av undervisning og har ambisjoner om å bli enda bedre.

Legge til rette for mer variert undervisning

Vi anbefaler at det legges til rette for mer varierte undervisningsformer. Prøveprosjektet med obligatorisk midtveistest på SOSANT1000 høsten 2013 ble svært godt tatt i mot. Slike erfaringer bør spres, og det bør oppfordres til å gjøre lignende ting på andre emner. Det bør også oppfordres til å legge ut relaterte artikler og filmer samt noen spørsmål etter hver forelesning.

En effekt av god bruk av digitale ressurser kan være at det blir mindre frafall blant enkeltemnestudenter fordi det blir lettere for dem å følge med selv om de ofte ikke har anledning til å følge undervisningen. En annen effekt er at det kan gjøre det lettere for minoritetsspråklige å henge med, da de kan høre på forelesningen flere ganger for å få med seg mer av innholdet. Spesielt det siste punktet er verdt å understreke, ettersom skepsisen mot å gjøre forelesninger og annen undervisning digitalt tilgjengelig er stor blant enkelte.

STUDENTKONTAKT

Underviseres rolle i å skape tilknytning til instituttet

SAI har mange emner med seminarer. Seminarlederne har en avgjørende rolle i å få studenter til å føle seg sett og dermed føle en tilknytning til instituttet. At seminarleder lærer studentenes navn gjør det vanskeligere å skulke seminarer for senere å droppe ut – og studentene bør derfor bes om å laste opp bilder av seg selv på Fronterrommet for emnet.

Forelesere bør bevisstgjøres betydningen av at enhver kontakt, samme hvor kort, kan gjøre et hav av forskjell for den enkelte student. Det store flertall av studenter oppgir å aldri ha snakket med en foreleser, så de få anledninger som byr seg blir desto viktigere for den enkelte student.

Støtte opp om studentdrevne tiltak

Studentdrevne tiltak som Antropologisk Forum, Antropologisk Frokost, Professorpils og Årboka Betwixt and Between er avgjørende for å knytte studentene til instituttet og gjøre studiemiljøet fagidentitetsskapende. SAI bør oppmuntre de initiativene som kommer, og de ansatte bør oppfordres til å takke ja når de får invitasjoner om å stille opp. Studentfestene som arrangeres er også en arena for å ta fagprater i mer uformell sammenheng og for å få et innblikk i hvordan det oppleves å være student ved instituttet. Når ansatte tar en tur innom disse, settes det veldig stor pris på av studentene.

OPPSUMMERING STRATEGI STUDENTREKRUTTERING

Anbefaling fra prosjektgruppen som har sett på studentrekruttering:

- Fokus på nettsidene våre, spesielt programsiden til bachelor
  - Oppdatere innholdet
  - Lage filmer
- Undervisningskvalitet – det viktigste vi gjør for å rekruttere og beholde studenter
- Jobbe langsiktig mot at sosialantropologi skal framstilles som mer interessant og relevant i undervisning i sosialantropologi på videregående skole
- Tenke både bredde, dybde og omfang i profileringen av antropologi i mediene

ANBEFALT FOKUS I INFORMASJONSARBEID OM STUDIER I SOSIALANTROPOLOGI

- Vise mangfoldet i hva antropologi kan inneholde
- Vise aktualitet og relevans
- Understreke de ferdighetene man tilegner seg
- Tekster, bilder og problemstillinger som appellerer til menn

KILDER:

Elevers fagvalg i videregående opplæring skoleåret 2011-2012, 2012. Hentet fra http://www.udir.no/Upload/Statistikk/5/Elevers_fagvalg_vgo_2011_2012.pdf

Felles studentsystem (FS)

NSDs Database for statistikk om høgre utdanning (DBH)

Søkerundersøkelsen 2013

Wiers-Jenssen, J. 2012. Valg av lærested. Begrunnelser og informasjonskanaler ved valg av universitet/høgskole – en pilotstudie. Oslo. Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning.

VEDLEGG:

KOMPETANSEMÅL - SOSIOLOGI OG SOSIALANTROPOLOGI

Samfunnsvitenskapelige tenkemåter

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjøre rede for tenkemåter i sosiologi og sosialantropologi og bruke dem til å forklare sosiale sammenhenger
- definere begrepet sosial atferd og sammenlikne teorier som forklarer sosial atferd
- definere begrepet sosialt system, gi eksempler på struktur og funksjon i sosiale systemer og gjøre rede for forutsetninger for at sosiale systemer skal kunne bestå
- gjøre rede for hvordan sosiologer og sosialantropologer går fram for å innhente kunnskap om samfunnet
- gjennomføre samfunnsfaglige undersøkelser med utgangspunkt i egne spørsmål og presentere resultatene

Kulturforståelse

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjøre rede for ulike betydninger av begrepet kultur og reflektere over meningsinnholdet i uttrykk som "norsk kultur"
- bruke samfunnsvitenskapelige tenkemåter til å sammenlikne kulturer
- analysere årsaker til kulturforskjeller og identifisere faktorer som gjør at kulturer er stabile eller endrer seg
- forklare forskjellen på begrepene egosentrisk og etnosentrisk, bruke begrepene til å analysere årsaker til konflikter mellom individer og mellom grupper og diskutere løsninger på konfliktene
- gjøre rede for familie- og slektskapsordninger og drøfte ekteskapets funksjoner i ulike kulturer
- gi eksempler på psykologiske behov som religion kan tilfredsstille, gjøre rede for religioners kulturelle funksjoner og reflektere over den rollen religion og etikk har som normkilde i moderne samfunn

Sosialisering

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- definere sentrale begreper knyttet til sosialisering og bruke dem til å sammenlikne sosialisering i ulike kulturer
- sammenlikne sosialisering i primær- og sekundærgrupper og reflektere over sosialisering som en livslang prosess
- drøfte massemedienes rolle i sosialiseringen
- analysere skolen som sosialt system og diskutere tiltak for økt elevmedvirkning
- gjøre rede for ulike former for kommunikasjon mellom mennesker, diskutere hvordan ny teknologi kan føre til endringer i kommunikasjonsformer, og drøfte følger av endringene
- diskutere årsaker til sosiale avvik og reflektere over samfunnets reaksjoner på sosiale avvik

Produksjon og arbeid

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- sammenlikne produksjon i ulike kulturer og tidsepoker
- diskutere arbeidets funksjoner i samfunnet og forklare hvordan arbeid kan tilfredsstille sentrale menneskelige behov
- gjøre rede for organisasjonsteorier og bruke teoriene til å vurdere kjennetegn ved et godt arbeidsmiljø
- gjøre rede for årsaker til utviklingen av kunnskaps- og informasjonssamfunnet og diskutere virkninger av denne utviklingen for individ og samfunn
- forklare begrepet internasjonal arbeidsdeling og drøfte sammenhenger mellom produksjon og samfunnsendring i et globalt perspektiv

Fordeling av goder

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjøre rede for prinsipper for fordeling av goder og diskutere hvordan prinsippene henger sammen med maktforhold i samfunnet
- forklare hvordan politiske ideologier behandler makt- og fordelingsspørsmål og drøfte oppfatninger av rettferdighet og fordeling
- finne fram til, bearbeide og presentere informasjon om fordelingen av goder i Norge
- gjengi og bruke teorier om lagdeling og klasser for å forklare sosial ulikhet
- definere begrepet sosial mobilitet, gjøre rede for forutsetninger for sosial mobilitet og drøfte konsekvenser av høy og lav mobilitet